

МӘКТӘБЛИ
МАҢНЫЛАРЫ
ЯЗ КӘЛИР

617

617

МƏКТӘБЛИ МАҢНЫЛАРЫ

1 БУРАХИЛМШ

А. Шаиз, С. Рустом, М. Дилбаз

894.362-1-93

Ш-16

ЯЗ ЖƏЛИР

Азәрбајҹан ЛККИ МК
Ушаг ва Кәчләр Әдәбияты Нәшрияты
Баки — 1945

6117 | А. Шаиз, С. Рустом
М. Дилбаз
Яз Жәлир
Б-1945

6117

М. Ф. АЗӘММӨВ ӘДӘБИ
Азәрбајҹан Республикасы
Ушуг ва Кәчләр Әдәбияты
Нәшрияты

ИШТИРАК ЭДИРЛЭР

1. БАҒАР — Ал кейимли көзөл бир гыз.
2. КҮНЭШ — Сары кейимли кирдә үзлү гыз.
3. БУЛБУЛ — Назик сөсли балача гыз.
4. КОСА — Маскалы оглан.
5. Кәпәчкәләр, гушлар, чичәкләр, косанын дәстәси дә бир нечә ушат.

ЯЗ КӘЛИР

(Мәктәп салонунда, һәйәтдә ачыг һанада мәктәбли ушаглар бир ерә топланып ва мүнәсибәтһәз баһар һәгмәси охуюрлар. Һәр тәрәфдә һиләрдән элван, кағызлардан гаһырма кирдә фәһарлар асылмышдыр. Ортада сәмәһи гоһлмушдыр).

(Мусһеһ № 1)

УШАГЛАР—Кәл-кәл а яз күнләри,

Иһин әһиз күнләри.

Дағда әрит гарлары,

Бағда әрит гарлары.

Чайлар дашыб сәл олсун,

Таһыллар тел-тел олсун.

Ағачлар ачсын чичәк,

Ярпағы ләчәк-ләчәк.

(Һәгмә охунаркән әтрафдакылар әл чәһарлар. ортада һәз гыз ва оғланлар бир-бирһинһи эһиндән тутуб охуһ-охуһ дөврә кәһирләр).

„Чайлар дашыб сәл олсун“—дәһһндә һамы дурур.

„Таһыллар тел-тел олсун“—дәһһндә голларыһи өһләриһә узадыб, әһләриһи әшағы бүкүб бармағларыһи ачырлар ва әһләриһи титрәдирләр.

„Ағачлар ачсын чичәк“—дәһһндә голларыһи бәһларыһи дән юһары гәһдырлар.

„Ярпагы лэчэк-лэчэк“—дейэндэ эллэрини титрэдэрэк яваш-
яваш янларына салырлар.

(Гарангуш гача-гача кэлир, дөврөниң ичэрисинэ сахулар
вэ хэбэр верир).

ГАРАНГУШ—

Яз дейир ки, күн чыхмаса кэлмэрэм,
Кос-косаны һеч ерэ көндөрмэрэм.

УШАГЛАР—А Кос-коса кэлсэнә!

Кэлиб салам версэнә!

(Бу һалда Күнэш этрафында 4 балача гыз эллэриндэ сә-
мәни кэлирлэр, дөврэ вуран ушаглар онлары эһатэ эдирлэр).

БИР УШАГ—Күн чыхды, лалә чыхды,

Гызыл пиялә чыхды.

Гаранлыглар әкилди,

Көйдән думан чәкилди.

(Ушаглар һамы охуюрлар).

(Мусига № 2)

Доғду күнэш гырмызы,

Чан күлүм чан-чан!

Топлады оғлан-гызы,

Чан күлүм чан-чан!

Һәр биримиз бир чичәк,

Чан күлүм чан-чан!

Бир бахчанын улдузу,

Чан күлүм чан-чан!

(Бу нәғмә охунаркән һәр ики тәрәфдән балача гыз вэ
оғланлар сәмәни кәтириллэр, нәғмәдән сонра ушаглар онлары
дөврәйә алыб эл-элә верэрәк охуюрлар).

Сәмәни, сахла мәни,
Илдә көйәрдәрәм сәни.

Аяг басдын өлкәмизә,
Бол-бол шәнлик кәтир бизә.

Чатыр-чатыр янсын очаг,

Шадлыг этсин оғул-ушаг.

Сүнбүл сачлы тарла, әкиң,

Парылдасын гызыл тәкин.

Бағлар бәзәк вурсун енә,

Гушлар мәчлис гурсун енә.

Будагларда ахшам-сәһәр,

Шәфәг сачсын шух мейвәләр.

Севинчимиз башдан ашсын,

Баһар күнәш гучаглашсын.

(Бу сөzlәр охунаркән ушаглар ялныз бир дәфә дөврәйә
һәрәкәт эдилрә, сонра һиссәләрә айрылыб һәр тәрәфдән үч
нәфәр әл чала-чала сәмәниләрә тәрәф кәлирләр, охуя-охуя эл-
ләрини сәмәни нимчәсинә узадыб нимчәни 4 тәрәфдән баш-
ларындан юхары галдырырлар вэ ерләриндә дөврә кәзирләр,
һәр тәрәфдән 6—8 нәфәр ушаг гачараг әл-элә вериб сәмәни
тутанлары эһатә эдилрәр вэ охуя-охуя дикәр тәрәфә һәрәкәт
эдилрәр. Бу һалда Баһар кәлир).

КҮНӘШ—Енә көзәл яз кәлир,

Дурна кәлир, газ кәлир.

Чәмәнләрә, чөлләрә,

Сөһбәт кәлир, саз кәлир.

(Ҳами керида дуруб Баһар кэлэн тарафа бахир, ики гуи элларинда яшил отлар ва чичаклар ила бээвиниш сандаляни. атыла-атыла кәтириб Күнәшин яшида ерә гәюрлар, бир дәс дә кәпәнәк гәнадаларыни титрәдә-титрәдә ики сыра ила кәлиб сәмәниниш арасында кечирләр, ва дуруб керифә бахырлар, ал кейимли көвәд Баһар кәлир. Онуи элиндә бир күл шардыр яшида иса балача Бүлбүл о ян бу яна атыла-атыла гәнадаларыни һәрәкәтә кәтириб диндифи ила күлү охшайыр. Ҳами ушаглар баһар нәғмәсини охуюрлар).

(Мусиги № 3)

БАҲАР НӘҒМӘСИ

Дәйишир донуну мешә, даг, дәрә,
 Ал-әлван кейинир һәр тәпә, һәр даг,
 Чәлләрдә көрүнүр башга мәнзәрә,
 Охуюр багларда шур ила бүлбүл.
 Багчалар күл ачыб енә яз кәлир,
 Һәр яна бахырсан хош аваз кәлир.
 Титрасин замиләр дәрйалар кими,
 Вурулеун таялар гәялар кими.
 Чәлләрдә көрүнүр башга мәнзәрә,
 Охуюр багларда шур ила бүлбүл.

(Баһар сандаляда отуруп, Бүлбүл онун яшида дуруп, Кәпәнәкләр рагәс башлайырлар. Сәмәниниш тутан ушаглар Баһарын атрафинда авг үстә дурурлар. Гушлар иса, сандаляни эһәтә элиб ерә отурурлар. Кәпәнәкләр рагә эдәркән эл чәлиб, чиб-чиб дейирлар. (Мусиги № 4) Кәпәнәкләр рагәни битирдикән сонра, сәмәниләри сахлави ушагларын һәр ики тарафинә кечирлар).

КҮНЭШ—Көзэл сасли шейда бүлбүл,
Чәһ-чәһ вур ки, ачылсын күл.
Нәгмәләрин кечә яры,
Гой долдурсун багчалары.

УШАГЛАР—Көзэл сасли шейда бүлбүл,
Чәһ-чәһ вур ки, ачылсын күл.
Нәгмәләрин кечә яры,
Гой долдурсун багчалары.

(Ушаглар Бүлбүлэ мұрачнәт эләндә күлләр чыхып Бүл-
бүлү охумага дә'ват эдирләр).

БҮЛБҮЛ—(Атыла-атыла ортая кечир).

(Музыка № 6)

Гушлар шаһы шух бүлбүләм,
Саз чалмагдыр пешәм мәним.
Чичәкләрин гучагыдыр
Илк баһарда илк вәтәним.
Гушлар мәним мәчлисимә,
Димдийиндә бач кәтирир.
Баһар мәнә әтир сачан
Чичәкләрдән тач кәтирир.

(Саңдалы кәтирән ики гуш Баһарың алиндәки көзәл на-
цазник чәләнки алыб атыла-атыла кәләрәк, Бүлбүлүн башына
гөюрләр нә снә дә ерләринә кедирләр).

Мән сәадәт чарчысыям,
Көнүл ачан хош сәсим вар.
Вәтән дейә өтәчәйәм,
Нә гәдәр ки, нәфәсим вар.

(Бүлбүл охундан сонра ортада галыр, гушлар онун
этрафында, о иса ортада рэгсэ башлайыр (мусиги № 6), рэгс
гуртардыгдан сонра һамы өз еринэ гайидыр).

КҮНЭШ—Чөл бэнзайыр көй атласа,
Баһар дейр кэлсин Коса.

(Коса өз дәстәси ила калыр, ушаглар охуюрлар).

А Кос-коса кэлсәнә!
Кэлиб салам версәнә!
Чәмчәни долдурсана!
Ай уйругу-уйругу,
Вар косанын буйругу.
Косам бир оюн эйлэр,
Гурдлары гоюн эйлэр.
Бахчамызда күл олсун!
Күл олсун, бүлбүл олсун!
Бал олсун, һәм яг олсун!
Эвдәкилэр сағ олсун!
Верәнэ огул версин,
Күд янаглы гыз версин.
Баһар дурсун аяга,
Косанын пайын версин.

(Бу сөз охунунан Косанын дәстәси Косани мұшайнат
эләрәк эл чалыр, Коса иса о ил бу яна атылып күлмән рэгс
эдир (мусиги № 7) ва бирәзи).

КОСА—Аман-аман белим вай!
Көмәк эдин ай һарай!.

(дейрәң ерэ йыхилыр, дәстә Косани эһагэ эдиб охуюр).

Коға кетди өзүндән,
Рәнки гачды үзүндән.
Байрам күнү нәдир бу,
Бәлкә диванәдир бу.
Коса, поэма һалыны,
Йырғала саггалыны.
Ганыны этмә гара,
Бекар галыб нағара.
Дур биз чалаг, сәй ойна!
Кор олсун дүшмән, ойна!

(Коса башыны галдырыр).

КОСА—Өлмәмишәм, яландыр,
Баһар кэлсин, амандыр.
Тутсун мәним әлимдән,
Агры кетсин белимдән.

(Баһар онун әлидән тутуб галдырыр. Косанын дәстәсила
охуюр).

ДӘСТӘ—Мәрмәр һөвүзүн дөрд ғырағында,
Бүлбүлләр охур шах-будағында,
Һәр нә истәсәм баһардан аллам,
Әтри, чичәйи ядыма салам.

(Коса өз дәстәсила бир тәрәфдә отуруп, һамы бир агыл-
дан).

ҺАМЫ—Яша, яша, көзәл Баһар,
Күлүшүндә мин нәшә вар.

(Нами Баһарин этрафинда ойнайыр (мусиги № 8). Сопра
Баһар байрам Кумайишида иштирак эдилэре салам ва та-
шәккүр эдир).

Салам сәнә көй сәмәни,
Көзләмишик бир ил сәни,
Сән кәләндә сулар чағлар,
Атлас кейәр уча дағлар,
Көй үзүндә сүзә-сүзә,
Гонағ кәлир гушлар бизә,
Салам сизә, гарангушлар,
Юва тикин, кәлмиш баһар.
Эй көйләрин ал күнаши,
Илк баһарын эһмәткешин.
Салам сәнә күл-тәримдән,
Салам сәнә элләримдән,
Сән олмасан боран гачмаз,
Ағачларым ярнағ ачмаз,
Байрам олсун өлкәмиздә,
Байрам эдиб күләк биз дә.
Салам сәнә Коса бабам,
Салам сәнә элим, обам,
Салам сәнә ана вәтән,
Бүрүн ал-әлиана, вәтән.

(Нами бир агилан охуюр).

(Мусиги № 9)

Чөлләриндир шән,
Һәр ерин күлшән,

Сән нә көзэлсэн,
Эй ана вәтән.
Бағдыр, әкиндир,
Һәр бир бучағын,
Гызыл тәкиндир
Сары торпағын.
Бөйүтдүн бизи,
Вердин гол-ганад,
Йохдур гәм изи,
Шәндир бу һәят,
Гәлбим, чанымсан,
Эй ана юрдум,
Исти гойнунда
Шән юва гурдум.

(Һамы рәге эдәрәк "Салам сәнә, салам СТАЛИН!" нәг
мәсини охуюрлар)

(Муסיги № 10)

~~Салам сәнә, салам СТАЛИН!
Вердин бизә илһам СТАЛИН!
Өлкәләрин шанлы рәһбәри,
Олмуш адын дилләр әзбәри.
Кечәрик биз йолунда чандан,
Салам сәнә Азәрбайчандан!
Дүшмәнләрә ер йохдур бурда,
Онлар аяг басмаз бу юрда.
Сәрһәдләрдә дурмушуг айыг,
Ер үзүндә йох биздән сайыг,
Кечәрик биз йолунда чандан,
Салам сәнә Азәрбайчандан!~~

(Майны гуртардыгдан сонра ушаглар бир агыздан дейир).

УШАГЛАР—

Бизимчин хош кечди баһар байрамы,
Ойнады, әйләнди ушаглар һамы.
Инди сөз веририк бу күн бир сәслә,
Мәктәбдә охуяг дәрсә һәвәслә.

№ 1

„КӘЛ-КӘЛ А ЯЗ КҮНЛӘРИ“

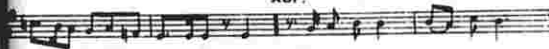
Сөз. Сабириндир.

Мус. Чайанкаровундур.

ОЙНАГ

ХОР.

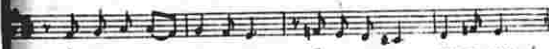
Кәл-кәл а яз күн-лә-ри

И-лин ә-ләнз күн-лә-ри Чай-лар да-шмб

сел ол-сун Та-хыл-лар тел-тел ол-сун

А-гач-лар ач-сын чи-чәк Яр-па-гыз ла-чәк лә-чәк

№ 2

„ЧАН КҮЛҮМ ЧАН“

Хяаг наймис.

ХОР

Дог-ду кү- нэш гыр-мы-эм Чан — кү-лүм чан-чан
 Тог-дод ог -лон гм-эм Чан — кү-лүм чан-чан

№ 3

„БАЙАР НЭГМЭСИ“

Сэт. В. А. Валидилов.

Мус. Чаланкироулдур.

Да-ян-шир до-ну-ну ме-шэ даг дэ-рэ
 Ал-эл-ваа ке-ян-шир — хэр та-па хэр даг
 Чөл-лэр-дэ кө-рү-нүр бөш-гө мөл-зэ-рэ
 О-ху-ур бөг-лэр-дэ шу-ри-дэ бүл-бүл —
 Бөг-чө-лөр хүд а-чид е-нэ-зэ-кэ-дир —
 Хэр а-на бе-хмр-сан — хош а-ваз кэ-лэр

№ 4

„КАПАНЭК РАГСИ“

Мус. Чаланкироулдур.

№ 5

„БҮЛБҮЛҮН ОХУМАСЫ“

Мус. Чаланкироулдур.

Гуш-лар ша-ньм шух-бүл- бү-лэн
 Сэл-чөл- мөг-дир пе-шэн мө-члэн
 Чү-чөл-лэ-рин ту-чи-гм-дир
 Илк-бө- хар-да илк-вэ-гэ-члэн

№ 6

„ГУШ РЭГСИ“

Мус. Чаланкировундур.

Бир галэр агыр аз шух.

№ 7

„КОСАНЫН РЭГСИ“

Мус. Чаланкировундур.

Яуукү.

№ 8

„ЧИЧЭКЛЭРИН РЭГСИ“

Мус. Чаланкировундур.

Агыр.

№ 9

„ВЭТЭН“

Мус. Чаланкировундур.

Хор.

Чөл - лэ - рян - дяр шэн хэр е - рин күл -
 шэн ————— Сэн на ке - зэл - сэн —————
 эл а - на өс - тэн ————— тэн —————

Баг - двр э - кнн - двр нар бнр бу - ча -
 Гы - змт тэ - кнн - двр Са - рм тор - па

гнн гнн Бо - дут - дүв би -

эн нөв Вер - дин гол са - нат нат

№ 10

„СТАЛИН“

Мус. У. Навчбайовундур.

Сөз. С. Рустамжидар.

Са - лам са - на са - лам Ста - лин Вер - дин би -

ээ ил - ням Ста - лин Өл - кө - лэ - рин шан - лы рэй -

ба - ын сэл - муш а - дин дил - лэр ээ - ба - ын Кө - чө рик

биэ бо - дун ээ чин - дам Са - лам са - на А - зэр бай -

чин - дам Душ - ман ээ ив А - зэр бай - чин - дам

Ушаглар!

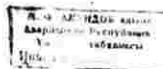
Бу китаб хожмуза кэлди ми?

Сизи бурада дага чох марагандыран нэ олду?

Бу китаб хагында өз фикринизи бизэ язын.

Мәктубунузда үнванымыз, ад вэ фамилияны -
 зы, ишымызты вэ хансы синафда охуругуңузу кес -
 тэрин.

Бизим үнванымыз: Баки, Фиолетов күчәси №8,
 Ушаг вэ Көчлэр Әдәбийиаты Нәшрийиаты.

Редактору: М. Сейидзадэ

Рисоами: Э. Тимма

Мусигиси: Ч. Маданкировундур

Мусиги редактору: М. Әдилдое

Чап ашылганын 17/III-85, Чап листи 1/1, Нәшрийат листи 1. Нәшрийат №3.

Бир чан листинга олаз дәрфәлини сәли 15/56, 87 00115. Сифарин № 199.

Тираж 10000. Габляти 12 нәват.

Азәрбајран шәбәси, 20-нәр ашма „Китаб Сарайы“, Баки, Дән Вәдрәдә күчәси, № 1.

Сеймаги 12 маи.

894.362-1

Ш-16

ШКОЛЬНЫЕ ПЕСНИ

1 ВЫПУСК

А. ШАИГ, С. РУСТАМ, М. ДИЛЬБАЗИ

ВЕСНА ИДЕТ

(На азербайджанском языке)

Издательство Детской и Юношеской Литературы

ЦК ДКСМ Азербайджана

Баку—1945